

nobis eterna est p̄ diuinitatē. **Q**uā d̄ppe spiri-
 ritibus m̄dis intellectualib⁹ q̄ supbia non
 lapsi sunt: in forma dei: et deo equalis et deus
 p̄bet exemplū: vt se idem exēpluz redeundi
 etiā lapsi p̄beret hominī: q̄ p̄pter imundici-
 am pctōz penāq; mortalitatis deuz videre
 nō poterat: semetip̄m exinaniuit: nō mutan-
 do diuinitatem suā: s̄ n̄am mutabilitatē as-
 sumendo: et formā serui accipiens: venit ad
 nos in hunc mundū: qui in hoc mundo erat
 quia mundus p̄ eū factus ē: vt exempluz sur-
 sum videntib⁹ deū: exemplū deorsum mirā-
 tibus hoīem. **E**xemplū sanis ad p̄manendū
 exemplū infirmis ad cōualescendū. **E**xēplū
 morituris ad nō timendū: exemplū mortuis
 ad resurgendū eēt: in oibus ip̄e p̄matum te-
 nens. **Q**uia em̄ hō ad beatitudinē sequi nō
 debebat nisi deū: et sentire nō poterat deum
 sequendo deū hoīem factū sequere simul:
 et quē sentire poterat et quem sequi deberet.
Roma. 5 **A**mem⁹ ḡ eū et inhereamus illi: caritate dis-
 fusa in cordibus n̄ris p̄ sp̄m̄sc̄m̄ q̄ dat⁹ est no-
 bis. **N**ō igit̄ mirū si p̄pter exemplū qd̄ nob̄
 vt reformaremur ad imaginē dei p̄bet ima-
 go equalis p̄ri: cū de sapiētia scriptura loq̄t̄
 d̄ filio loquit̄ quē sequimur viuēdo sapiēter
 q̄uis et pater sit sapientia sicut lumē et deus:
Sp̄s q̄ sanctus siue sūma charitas vtrūq;
 cōiungens nosq; subiūgens. **N**ō ideo nō in-
 digne dicit̄ quia sc̄ptū est: **D**eus charitas ē:
 quō nō est etiā sapiētia: cū sit lumen: qm̄ de⁹
 lumen ē: siue ergo h̄ modo siue alio modo ef-
 sentia sp̄s sancti sigillatim ac p̄prie nominā-
 da ē qm̄ de⁹ ē: vtrūq; lumē est: **E**t qm̄ lumē est:
 vtrūq; sapiētia est. **D**eū aut̄ esse sp̄m̄sc̄m̄: scri-
 ptura clamat apud ap̄lm̄ qui dicit̄: **N**escitis
 quia tēplū dei est: statimq; subiicit̄: **E**t sp̄s
 dei habitat in vob̄. **D**e⁹ em̄ habitat in tem-
 plo suo. **N**ō em̄ tanq; minister habitat sp̄s
 dei in templo dei: cū alio loco euidentius di-
 cat̄: **N**escitis qz corpa v̄sa tēplū in vob̄ est
 sp̄s sancti quē habet a deo: et nō estis vestri
 empti em̄ estis p̄cio magno: glorificate et por-
 tate deū in corpe vestro. **Q**uid est aut̄ sapiē-
 tia nisi lumen spirituale et incōmutabile? **E**st
 em̄ et sol iste lumē s̄ corpale ē: et spiritualis crea-
 tura lumen: s̄ nō incōmutabile. **L**umē ḡ pat̄
 lumen fili⁹: lumen sp̄s sc̄s. **S**imul aut̄ non
 tria lumina: s̄ vnū lumen. **E**t ideo sapientia
 pater: sapiētia filius: sapiētia sp̄s sc̄s. et si-
 mul nō tres sapiētiē: s̄ vna sapientia: et quia
 h̄ est ibi esse qd̄ s̄ape: vna essentia pater et fili-
 us et sp̄s sanctus. **N**ec aliud ē ibi esse q̄ deū
 esse. **U**n⁹ ḡ de⁹: pater et fili⁹ et sp̄s sanctus.

Quid vel a grecis vel a latinis necesse fu-
 erit dici de ineffabili trinitate. **Ma. III**

Et loquēdi causa de ineffabilib⁹
 vt fari aliquo modo possum⁹ qd̄ ef-
 fari nullo modo possum⁹: dicitur est
 a n̄ris grecis vna essentia: tres substātie: a la-
 tinis aut̄ vna essentia vel substātia: tres per-
 sone: quia sicut iā diximus: nō aliter in finē
 n̄ro: id est latino eētia q̄ suba solet intelligi
Et dū intelligat saltē in enigmate qd̄ dicit̄:
 placuit ita dici vt diceret̄ aliqd̄ cū quereret̄
 qd̄ tria sint: que tria esse fides vera p̄nunci-
 at: cū et patrē nō dicit̄ eē filiū: et sp̄m̄sc̄m̄ quod
 est donū dei nec patrē dicit̄ esse nec filiū. **Q**uā
 ḡ querit̄ qd̄ tria: vel qd̄ tres: cōferimus nos
 ad inueniendū aliqd̄ speciale vel generale
 nomē quo cōplectamur hec tria: neq; occur-
 rit animo qz excedit sup̄eminētia diuinitat̄
 v̄sitati eloquij facultatē. **V**erū em̄ cogitatur
 deus q̄ dicit̄: et veri⁹ est q̄ cogitat̄. **N**ū em̄ di-
 cimus: nō eundē esse iacob q̄ est abraā: isaac
 aut̄ nec abraā esse nec iacob: tres eē vtrūq; fa-
 temur abraā isaac et iacob. **S**ed cū querit̄ quid
 tres: r̄ndemus tres hoīes: noīe speciali. eos
 pluraliter appellantes: generali aut̄ si dica-
 mus tria animalia: hō em̄ sicut veteres diffi-
 nierūt: aīal ē r̄onale: mortale. **S**icut sicut scri-
 ptura n̄re loq̄ solēt: tres aīas cū a p̄te melio-
 re totū appellari placet: id ē ab aīa: cū corp⁹
 et aīa sit totus homo. **G**ra quippe dictū est in
 egyptū descendisse cū iacob aīas sepruagin-
 taq; p̄ tot hoibus. **I**tē cū dicim⁹ equum
 tuū nō eū eē q̄ me⁹ ē: et tertiū alicui⁹ alteri⁹:
 nec meū eē nec tuū: fatemur tres esse. **E**t in
 terroganti qd̄ tres: r̄ndem⁹ tres equos no-
 mine speciali: generali aut̄ tria aīalia. **I**tem
 cū dicimus bouē nō esse equū: canē v̄o nec
 bouē esse nec equū: tria quedā dicim⁹: et per-
 cunctatibus qd̄ tria: nō iā speciali noīe dici-
 mus tres equos: aut tres boues: aut tres ca-
 nes: quia nō eadē specie cōtinent̄: s̄ genera-
 li tria aīalia: siue sup̄iore genere tres subas:
 vel tres creaturas: vel tres naturas. **Q**ue-
 cūq; aut̄ plura n̄ numero enūcian̄: specialit̄
 vno noīe etiā generaliter enūciari possunt.
Nō aut̄ oīa que generaliter vno noīe appel-
 lan̄ etiā specialiter appellare vno noīe pos-
 sumus. **N**am tres equos qd̄ est nomen spe-
 ciale: etiā aīalia tria dicim⁹. **E**quū vero et bo-
 uem: et canem: animalia tria t̄m̄ dicimus vel
 substantias que sunt generalia noīa: et si qd̄
 aliud de his generaliter dici p̄t. **T**res vero
 equos: aut boues: aut canes: que specialia
 vocabula sunt: nō ea possum⁹ dicere. **E**t qd̄

pe vno nomine quis pluraliter enūciamus
 que cōiter habent illud qđ eo noīe significat
Abraā qđpe ꝛ isaac ꝛ iacob: cōe habent id qđ
 est hō: **I**taq; dicunt tres hoīes. **E**qu^o quoq;
 ꝛ bos ꝛ canis: cōmune habēt id qđ ē animal:
Dicunt ḡ tria animalia. **I**ta tres aliq; lau-
 ros: etiā tres arbores dicim^o: laurū vero et
 mirtū: ꝛ oleā: tñ tres arbores vꝛ tres subas
 aut tres natu: as: at q; ita tres lapides: etiā
 tria corpa: lapidem vero ꝛ lignum ꝛ ferrum
 tantū tria corpa: vel si quo etiā supiore gene-
 rali noīe dici possunt. **P**ater ḡ ꝛ fili^o ꝛ spirit^o
 sanctus: qm̄ tres sunt: queramus quid tres
 sunt: ꝛ qđ cōmune habeant. **N**on em̄ cōmū-
 ne illis est id qđ pater ē: vꝛ inuicē sibi sint pa-
 tres: sicut amici: cum relatiue ad alterutruꝝ
 dicant possunt dici tres amici q; inuicem si-
 bi sunt. **N**on aut hoc ibi: q; tantū pater ibi pa-
 ter. nec duorū pater: sed vniū filiū. **N**ec tres
 filij: cū pater ibi nō sit filius nec spūssanctus
Nec tres spūssancti: quia ꝛ spūssanctus pro-
 pria significati one qua etiā donū dei dicitur
 nec pater nec filius. **Q**uid igit tres? **S**i em̄
 tres psonae: cōmune ē eis id qđ psona est: er-
 go speciale hoc: aut generale nomen est eis
 si cōsuetudinē loquendi respicim^o. **S**ed vbi
 est nature nulla diuersitas: ita ibi generalit^r
 enūciant aliqua plura vꝛ etiā specialit^r enū-
 ciari possunt. **N**ature em̄ differentia facit: vꝛ
 laurus ꝛ mirtus: ꝛ olea: aut equus: aut bos:
 aut canis: nō dicant speciali noīe: iste tres
 lauri: aut illi tres boues: sed generalit^r: vꝛ iste
 tres arbores: ꝛ illa tria animalia. **H**ic vero
 vbi nulla est essentie diuersitas: optet vꝛ spe-
 ciale nomen habeant hec tria: qđ tñ nō inue-
 nitur. **N**ā psona generale nomen est intan-
 tum vꝛ etiā hō possit hoc dici: cū tñ inter sit
 inter hoīem ꝛ deum. **D**einde in ipso genera-
 li vocabulo: si propterea dicimus tres perso-
 nas: quia cōmune est eis id qđ psona ē. **A**lio-
 qñ nullo modo possunt ita dici: quemadmo-
 dum nō dicunt tres filij: quia nō cōmune est
 eis id qđ est filius: cur nō etiā tres deos dici-
 mus: certe em̄ quia pater psona: ꝛ filius pso-
 na: ꝛ spūssanctus psona: ideo tres persone.
Quia ḡ pater deus: ꝛ filius deus: ꝛ spūssan-
 ctus deus: cur nō tres dī: **A**ut qm̄ ppter in-
 effabilem coniūctionē hec tria simul vn^o de^o
 cur nō etiā vna psona: vꝛ ita nō possimus
 dicere tres psonas: q; quis singulam quāq; ap-
 pellemus psonam: quē admodū nō possum^o
 dicere tres deos: q; quis quēq; singulū apel-
 lemus deum: siue patrē: siue filiū: siue spiritū
 sanctum. **A**n quia scriptura nō dicit tres de-

os: sed nec tres psonas alicubi scripturā cō-
 memorare inuenim^o. **A**n quia nec tres: nec
 vnā psonaꝝ scriptura dicit hec tria. **R**egim^o
 em̄ psonā dñi: nō psonā dñim: propterea licu-
 it loquēdi ꝛ disputandi necessitate tres per-
 sonas dicere: nō quia scriptura dicit: sed qā
 scriptura nō contradicit. **S**i aut diceremus
 tres deos: ptradiceret scriptura dicēs **A**udi **Deut. 6**
 israel: dñs de^o tuus deus vn^o ē. **S**ur ḡ ꝛ tres
 essentias nō licet dicere: qđ similit^r scptura
 sicut nō dicit: ita nec ptradicit. **N**ā essentia
 si speciale nomē est cōmune tribus: cur non
 dicant tres essentie: sicut abraā isaac ꝛ iacob
 tres hoīes: q; homo speciale nomen est com-
 mune oibus hominibus. **S**i aut speciale no-
 men nō est essentia sed generale: q; homo ꝛ
 pecus ꝛ arbor ꝛ sidus ꝛ angelus dicit^r eēntia
 cur nō dicunt iste tres essentie: sicut tres eō
 dicunt tria animalia: ꝛ tres lauri dicunt tres
 arbores: ꝛ tres lapides tria corpa: **A**ut si p-
 pter vnitatem trinitatis nō dicunt tres eēntie
 sed vna essentia: cur nō ppter eandē vni-
 tatem nō dicunt tres substātie: vel psonae: s; vna
 substātia ꝛ vna psona? **Q**uē em̄ est illis
 cōmune nomen essentie: ita vꝛ singulus qđ-
 q; dicit^r essentia: tam illis cōmune ē vel sub-
 stātie vel psonae vocabulū. **Q**uē em̄ de per-
 sonis fm̄ nram: hoc de substātijs fm̄ grecoꝝ
 consuetudinē ea que diximus optet intel-
 ligi. **S**ic em̄ dicit^r illi tres substācias vnā
 essentiam: quē admodū nos dicimus tres p-
 sonas: vnā essentia vel substātia. **Q**uid igit
 tur restat: nisi vꝛ fateamur loquēdi necessi-
 tate paria hec vocabula: cū opus esset copi-
 osa disputatione aduersum insidias vel er-
 rores hereticorū: **A**ū em̄ conaref humana
 inopia loquēdo pferre ad hominū sensus:
 qđ in secretario mētis p captu tenet: de do-
 mino deo creatore suo: siue ppiā fidē: siue p
 qualēcūq; intelligentiā: timuit dicere tres
 essentias: ne intelligeret in illa sūma equali-
 tate vlla diuersitas. **R**ur sus nō esse tria que-
 dam: nō poterat dicere qđ sabellus: q; dixit
 in heresim lapsus est: **C**ertissime qđpe et de
 scripturis cognoscit qđ pie credendū ē: ꝛ a
 spectu mētis idubitata pceptione pstringit^r
 ꝛ patrē eē ꝛ filiū ꝛ spūssanctū: nec eundē filiū eē
 qđ pater ē: nec se m̄scim̄ eundē patrē eē vel fili-
 um. **Q**uesiuit qđ tria diceret: ꝛ dixit substā-
 cias siue psonas: q; bus noibus nō diuersita-
 tem itelligi voluit: s; singularitatē voluit: vꝛ
 nō solū ibi vnitatis intelligatur: ex eo qđ dicit^r
 tur vna eēntia: s; ꝛ trinitas: ex eo qđ dicuntur
 tres substātie vel psonae. **N**ā si hoc ē de deo

esse qđ subsistere: ita nō erant dicende tres sube: vt nō dicunt tres essentie: quēadmodū quia hē deo esse qđ sape: sicut nō tres essentias: ita nec tres sapiētias dicim⁹. Sic em̄ qđ hī illi e deū eē qđ eē: tā tres essentias q̄ tres deos dici fas nō est. Si aut̄ aliud est deo esse aliud subsistere: sicut aliud deo eē: aliud patrem eē vel dñm eē: qđ em̄ est ad se dici: pat̄ aut̄ ad filiū: r dñs ad seruientem creaturā dicitur: relatiue q̄ subsistit: sic relatiue gignit: r relatiue dñat. Ita iā substantia nō erit substantia: quia relatiuū erit. Sicut em̄ ab eo qđ est eē appellat̄ essentia: ita ab eo qđ est subsistere substantiā dicimus. Absurdū est autem vt substantia relatiue dicatur. Om̄is em̄ res ad seipam: subsistit quātomagis deus. Si tñ dignū est: vt deus dicat̄ subsistere.

De substantia r essentia.

La. V

His em̄ rebus recte intelligit̄: in quibus subiectis: sunt ea que in aliquo subiecto esse dicunt̄: sicut color aut forma in corpore. Corpus enī subsistit: et ideo substantia est. Illa vero in subsistente atq; subiecto corpore: que nō substantie sunt: sed in substantia: r ideo si eē desinat: vel ille color: vel illa forma: nō adimūt corpori esse corpus: q; nō hoc ei est esse: qđ illā vel illam formā colorem ve retinere. Res vero mutabiles neq; simplices pprie dicunt̄ substantie. Deus aut̄ si subsistit vt substantia pprie dici possit: inest in eo aliquid tanq; in subiecto: r nō est simplex: cui hoc sit esse qđ illi est: r qđ qđ aliud de illo ad illud dicit̄: sicut magnus: om̄ipotēs: bon⁹: r si quid h̄mōi de deo nō in cōgrue dicit̄: nefas ē aut̄ dicere vt subsistat: r subsistat deus bonitati sue: atq; illa bonitas nō substantia sit vel potius essentia: neq; ipse de⁹ sit bonitas sua: s; in illo sit tanq; in subiecto. Nū manifestū est deū abusiue substantiam vocari: vt noīe ysiratioze intelligat̄ essentia: qđ vere r pprie dicit̄: ita vt fortasse solum deū dici oporteat essentiā. Est em̄ vere solus: qui in cōmutabilis est: idq; nomē suuz famulo suo moysi enūciauit: cū ait: Ego suz qui sum. Et dices ad eos: qui est misit me ad vos. Sed tñ siue essentia dicat̄ qđ pprie dicitur: siue substantia qđ abusiue: vtrūq; ad se dicit̄: nō relatiue ad aliqd. Vñ hoc est de o eē qđ subsistere: r ideo si vna essentia trinitas: vna etiā substantia: fortassis igiē cōmodius dicunt̄ tres p̄sone: q̄ tres substantie.

De trib⁹ p̄sonis vni⁹ eēntie.

La. VI

Sd ne vobis videar suffragari: hoc s; qđ requiramus. Quā r illi si vellent

sicut dicunt tres subas: tres hypostasēs: possent dicere tres p̄sonas: tria p̄sopa. Illud aut̄ maluerūt qđ forte s; in lingue sue p̄suetudinē aptius diceret̄. Namq; r in p̄sonis eadē rō est. Nō em̄ aliud est deo esse: aliud p̄sonā esse: sed oīno idē. Nam si esse ad se dicit̄ p̄sona vero relatiue: sic dicamus tres p̄sonas p̄m r filiū: et sp̄sctm̄: quēadmodū dicunt̄ aliq; tres amici: aut tres p̄pini: aut tres vicini q; sint adiuicem nō q; vnusq; eoz sit ad seipm̄. Quapropter quilibet ex eis amicus est duoz ceteroz: aut p̄pinus: aut vicinus: q; hec noīa relatiuam significationem habet. Quid q; nō placet vt dicamus p̄m p̄sonam esse filij r sp̄s sancti: aut filiū p̄sonam esse p̄is r sp̄s sancti: aut sp̄ritū sc̄m̄ p̄sonam esse p̄is r filij. Sed neq; p̄sona ita dici alicubi solet: neq; in hac trinitate cū dicimus p̄sonā p̄is: aliud dicim⁹ q̄ substantiam patris. Quo circa vt suba p̄is ipse pater est: non quo pater est sed qđ est: ita r p̄sona patris nō aliud qđ ipse pater est: ad se quippe dicit̄ p̄sona nō ad filiū vel sp̄sctm̄: sicut ad se dicit̄ deus: r magnus r bonus r iustus: r si qđ aliū h̄mōi. Et quēadmodū hoc illi est esse qđ deuz esse qđ magnū qđ bonū esse: ita hoc illi est esse qđ p̄sonam esse. Cur ergo non hec tria simul vnam p̄sonam dicimus: sicut vna essentiam r vnu deum: sed tres dicim⁹ p̄sonas cū tres deos: aut tres essentias non dicamus: nisi qđ volumus vel vnu aliqd vocabulū seruire huic significationi qua intelligitur trinitas ne oīno taceremus interroganti: quid tres: cum tres esse fateremur. Nam si genus est essentia: species aut̄ substantia siue p̄sona: vt nonnulli sentiunt omitto illud qđ iam dixi: oportere appellare tres essentias: vt appellantur tres substantie: vel p̄sone: sicut appellantur tres equi eadem q; animalia tria cum sit sp̄s equus: animal genus. Neq; em̄ species ibi pluraliter dicta est: r genus singulariter tanq; diceret̄ tres equi vnum animal: sed sicut tres equi speciali nomine: ita tria animalia generali nomine. Si dicunt substantie vel p̄sone nomine non speciem significari: sed aliquid singulare atq; indiuiduum: vt substantia vel p̄sona: non ita dicitur sicut dicitur homo quod commune ē omnibus hominibus. Sed quomodo dicitur hic homo velut abraam: velut ysaac: velut iacob: vel si quis alius qui etiā digito p̄fens demonstrari possit: sic q; illos eadem ratio consequetur. Sicut em̄ dicuntur abraam ysaac r iacob tria indiuidua: ita tres homines r tres anime. Cur q; pat̄ r filiū r sp̄sctm̄: si s; genus r sp̄m r indiuiduum etiam ista differunt?